

OSOBNÉ VYPOČUTIE SŤAŽOVATEĽA O NOVÝCH SKUTOČNOSTIACH V KONANÍ O SŤAŽNOSTI PROTI ROZHODNUTIU O VÄZBE

Na zabezpečenie ochrany práv sťažovateľa v konaní o väzbe nie je nevyhnutné, aby bol osobne vypočutý ku každému svojmu tvrdeniu vo všetkých štádiách konania. Dôležité je, aby mal sťažovateľ možnosť byť osobne vypočutý aspoň v primeraných intervaloch.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 610/2018 z 15. novembra 2018)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť M. K., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 6 Charty základných práv Európskej únie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 33/2018 z 22. augusta 2018, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, atakto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :**I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2018 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 6 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tost 33/2018 z 22. augusta 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je spoločne so spoluobvineným P. R. trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2 a 4 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), ktorý mali spáchať formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona v súbehu so zločinom marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Sťažovateľ bol uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Sťažovateľ následne požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. O jeho žiadosti rozhodol Špecializovaný trestný súd v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“), uznesením sp. zn. 3 Tp 13/2018 z 3. augusta 2018 (ďalej len „uznesenie špecializovaného súdu“) tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti uzneseniu špecializovaného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že najvyšší súd nedal v napadnutom uznesení odpoveď na všetky ním prezentované relevantné námietky.

Sťažovateľ ako prvú zásadnú námietku označil to, že znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva č. 77/2018 nebol získaný zákonným spôsobom, pričom „*je vôbec sporné, či sa jedná o pravú listinu*“. Označený znalecký posudok sa podľa sťažovateľa „objavil“ vo vyšetrovacom spise a „*nie je tiež zrejmé, kedy, ako, a hlavne kým bola táto listina doložená do vyšetrovacieho spisu*“. Sťažovateľ sa domnieva, že na tento dôkaz nemožno v tomto štádiu konania prihliadať. Najvyšší súd označenému znaleckému posudku pripísal kľúčový význam vo vzťahu k existencii dôvodného podozrenia, že sťažovateľ mal spáchať trestný čin. K tomuto sťažovateľ ďalej uvádza: *«V danom konaní však všeobecný súd konal v príkrom rozpore s princípom kontradiktórnosti a rovností zbrani, pretože rozhodol len na základe stanoviska prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, spis. zn. VII/1 Gv 103/18/1000-67 zo dňa 21. 08. 2018 ohľadom toho, ako sa znalecký posudok a jeho dodatok „objavil“ vo vyšetrovacom spise. Toto stanovisko však nebolo doručené sťažovateľovi, a to ani všeobecným súdom, ani prokurátorom. Jednalo sa však pritom o kľúčový dokument na základe ktorého všeobecný súd rozhodol a ku ktorému sa sťažovateľ nemohol vyjadriť a hlavne uviesť, že tento inkriminovaný znalecký posudok nebol súčasťou vyšetrovacieho spisu a ani návrhu na vzatie do väzby. Všeobecnému súdu pritom nič nebránilo, aby obhajobe sťažovateľa umožnil vyjadriť sa k stanovisku prokurátora a tak reagovať na toto stanovisko ako proti strany...»*

Po vydaní napadnutého uznesenia sa totiž zistilo, že vyšetrovateľ zabezpečil inkriminovaný znalecký posudok vrátane jeho dodatku č. 1 a tento nebol zhodný s tou verziou, ktorú mal predložiť prokurátor. Poukazujeme hlavne na to, že dodatok č. 1 k znaleckému posudku mal byť vypracovaný dňa 22. 05. 2018 v Ž., čo vyplýva zo záveru tohto dodatku: „V Ž. dňa 22. 05. 2018“, avšak verzia predložená prokurátorom mala byť vypracovaná dňa 23. 05. 2018 v B., čo vyplýva zo záveru tohto dodatku: „V B. dňa 23. mája 2018“. Je nepochybné, že ten istý dodatok nemôže obsahovať dva odlišné miesta a dátumy vyhotovenia, čo svedčí v prospech toho, že prokurátor predložil znalecký posudok, ktorý nemohol vypracovať Ústav súdneho inžinierstva v Ž. univerzity. Taktiež tu existujú rozdiely medzi verziou znaleckých posudkov zabezpečených vyšetrovateľom od znaleckého ústavu a verziou, o ktorej prokurátor tvrdí, že ju získal od poškodenej spoločnosti M. Aj uvedené skutočnosti preukazujú, že súd rozhodol na základe nezákonne získaného dôkazu.»

Sťažovateľ ako druhú zásadnú námietku označil skutočnosť, že uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

č. k. VII/2 Gv 140/16/1000-76 z 23. júla 2018 bol podľa § 425 Trestného poriadku zaistený celý jeho majetok. Vzhľadom na uvedené u neho odpadol väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 (rozhodovanie o vzatí sťažovateľa do väzby) podľa sťažovateľovho názoru vyplýva, že práve jeho majetok mu mal cez jeho postavenie a vplyv umožňovať pokračovanie v páchaní trestnej činnosti. Navyše, keďže sťažovateľ nemohol túto námietku uplatniť v konaní pred špecializovaným súdom, ale vzhľadom na následné zaistenie jeho majetku až v konaní pred najvyšším súdom, tento ho mal k uvedenej skutočnosti vypočítať, čoho sa sám výslovne dožadoval.

Ako tretiu zásadnú námietku označil sťažovateľ to, že najvyšší súd sa nedostatočným spôsobom vysporiadal s možnosťou nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Najvyšší súd sa ňou podľa názoru sťažovateľa zaoberal iba formálne a nevyhodnotil konkrétne okolnosti jeho prípadu. O to viac pozornosti mal najvyšší súd tejto jeho námietke venovať z dôvodu, že u spoluobvineného P. R. bola väzba nahradená dohľadom probačného úradníka.

Sťažovateľ vzhľadom na uvedené navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1/ Základné právo M. K. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako i podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv ako i práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 6 Charty základných práv Európske únie Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 4 Tost 33/2018 zo dňa 22.08.2018 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2/ Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 4 Tost/33/2018 zo dňa 22. 08. 2018 v celom rozsahu a vec sa v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

3/ Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu.

4/ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi M. K. do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet jeho právneho zástupcu Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 charty každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 227/03, IV. ÚS 181/07, III. ÚS 54/2017) ďalej vyplýva, že na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak teda

ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08) ďalej vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.

Ústavný súd judikoval (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013, II. ÚS 175/2017), že povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo.

Z judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 200/07, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 633/2017) tiež vyplýva, že súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v odseku 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru. V zmysle doterajšej judikatúry sa však určité základné procesné záruky musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nevyhnutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (III. ÚS 135/08, II. ÚS 238/2012, II. ÚS 482/2014).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo svojej judikatúre k čl. 5 dohovoru postupne formuloval viaceré samostatné práva osôb pozbavených slobody, medzi ktoré patrí aj právo na kontradiktórne konanie a vypočutie pred rozhodnutím o zákonnosti väzby (pozri rozsudok vo veci Michalko proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, sťažnosť č. 35377/05, bod 156), ako aj všeobecnejšie právo na „zákonnosť“ konania a právo nebyť zbavený osobnej slobody svojvoľným, resp. arbitrárnym spôsobom (tamtiež). Požiadavky zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Reinprecht proti Rakúsku z 15. 11. 2005, sťažnosť č. 67175/01, bod 31 a tam citovaná judikatúra). Zabezpečenie „reálnej“ kontradiktórnosti konania znamená aj právo na prístup k vyjadreniam a dôkazom, ktoré predložila protistrana (pozri rozsudok vo veci Lanz proti Rakúsku z 31. 4. 2002, sťažnosť č. 24430/94, bod 41).

Aj ústavný súd už vo svojej judikatúre (III. ÚS 198/05, I. ÚS 410/08, II. ÚS 175/2017) vyslovil, že osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť,

aby bola obvinenému/obžalovanému poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou. Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbrani“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (III. ÚS 67/08, II. ÚS 18/2013).

Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, ESLP judikoval (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; tiež II. ÚS 642/2017), že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody.

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84; podobne I. ÚS 131/09, III. ÚS 161/2010, II. ÚS 642/2017).

Článok 5 ods. 4 dohovoru nevyžaduje, aby odvolací súd rozhodujúci o pozbavení slobody odpovedal na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

Európsky súd pre ľudské práva tiež judikoval (pozri rozsudok vo veci Çatal proti Turecku zo 17. 4. 2012, sťažnosť č. 26808/08, bod 33), že čl. 5 ods. 4 dohovoru nevyžaduje, aby bola osoba pozbavená slobody vypočutá pri každej sťažnosti proti rozhodnutiu o predĺžení väzby, musí však mať možnosť využiť svoje právo vypovedať v primeraných intervaloch. Európsky súd pre ľudské práva už taktiež vo vzťahu k čl. 5 ods. 4 rozhodol (pozri rozsudok vo veci Derungs proti Švajčiarsku z 10. 5. 2016, sťažnosť č. 52089/09, body 72 a 75), že nariadenie pojednávania nie je nevyhnutné za každých okolností, a to najmä v situácii, ak by nevedlo k žiadnemu ďalšiemu objasneniu veci.

Pokiaľ ide o rovnosť zbraní, z judikatúry ESLP (pozri rozsudok vo veci Ovsjannikov proti Estónsku z 20. 2. 2014, sťažnosť č. 1346/12, bod 72) vyplýva, že táto nie je zabezpečená, ak je sťažovateľovi alebo jeho právnomu zástupcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú kľúčové na účinné spochybnenie zákonnosti jeho zadržania. Zásada kontradiktórnosti a rovnosti braní musí byť rovnako rešpektovaná v konaní pred odvolacím súdom (už citovaný Çatal, body 33 a 34).

Pokiaľ ide o možnosť nahradenia väzby, ESLP judikoval (pozri rozsudok vo veci Jablonski proti Poľsku z 21. 12. 2000, sťažnosť č. 33492/96, bod 83), že čl. 5 ods. 3 dohovoru vo svojej druhej časti stanovuje nielen právo na „prejednanie veci v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania“, ale tiež to, že „prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie“. Aj z judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 87/04, III. ÚS 240/06, I. ÚS 364/08) vyplýva, že ak osoba, ktorej osobná sloboda je pozbavená väzbou, požiada o nahradenie väzby sľubom, peňažnou zárukou, ale i dohľadom mediačného a probačného úradníka, súd rozhodujúci o väzbe je povinný sa s touto žiadosťou náležite vysporiadať. Pozbavenie slobody totiž môže byť ospravedlnené iba vtedy, ak iné, menej prísne opatrenia boli zvážené a vyhodnotené ako nedostatočné, resp. ak je preukázané, že pozbavenie slobody bolo vzhľadom na okolnosti nevyhnutné (pozri rozsudok vo veci Sabeva proti Bulharsku

z 10. 6. 2010, sťažnosť č. 44290/07, bod 56). Záruka má prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05, I. ÚS 540/2013).

Zohľadňujúc uvedené východiská a sťažovateľom prezentované námietky ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

II.A K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru

Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, čo odôvodňuje tým, že najvyšší súd nedal dostatočnú odpoveď na tri ním prezentované relevantné námietky, a to vo vzťahu k zákonnosti znaleckého posudku (i), k zaisteniu celého jeho majetku a z toho vyplývajúceho odpadnutia väzobného dôvodu (ii) a k možnosti nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka (iii).

Pokiaľ ide o prvú námietku sťažovateľa spočívajúcu v tom, že znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva č. 77/2018 nebol získaný zákonným spôsobom, najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *«K použiteľnosti znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva v Ž. č. 77/2018 s doplnkom č. 106/2018 ako dôkazu musí najvyšší súd uviesť, že sa síce jedná o znalecký posudok, ale keďže nejde o posudok vyhotovený v aktuálnom konaní, má len charakter listinného dôkazu.*

Obhajoba napadla zákonnosť tohto dôkazu z dôvodu, že sám vyšetrovateľ v úradnom zázname na č. l. 1426 uviedol, že tento znalecký posudok „našiel“ v spise po tom, čo bol vrátený zo Špecializovaného trestného súdu a nemá vedomosť o tom, kto ho tam doložil.

Najvyšší súd z uvedeného dôvodu žiadal od sudcu pre prípravné konanie, ako i prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry písomné stanovisko, ako sa predmetný znalecký posudok do spisu dostal a v akom období. Sudca pre prípravné konanie bol v zahraničí, preto jeho vyjadrenie nebolo možné zabezpečiť. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry v písomnom vyjadrení sp. zn. VII/1 Gv 103/18/1000-67 zo dňa 21. augusta 2018 uviedol, že predmetný posudok, ktorý bol spracovaný na žiadosť spoločnosti M., v súvisiacom civilnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V mu bol týmto poškodeným predložený k 15. júnu 2018. Keďže sa nenachádzal vo vyšetrovacom spise, doložil ho on osobne do vyšetrovacieho spisu ako súčasť návrhu na vzatie do väzby z 22. júna 2018 a takto skompletizovaný spisový materiál predložil spolu s návrhom na vzatie do väzby sudcovi pre prípravné konanie ŠTS.

V súvislosti s týmto vyjadrením najvyšší súd zo spisového materiálu zistil, že kópia predmetného posudku bola skutočne súčasťou spisu už pri rozhodovaní ŠTS o návrhu na vzatie obvinených P. R. a M. K. do väzby, ako aj následne pri rozhodovaní najvyššieho súdu o sťažnosti prokurátora v konaní 2 Tost 23/2018.

Z hľadiska posúdenia zákonnosti (nezákonnosti) uvedeného dôkazu je potrebné pripomenúť, že za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, preverka výpovede namieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti (§ 119 ods. 2 Tr. por.). Zároveň dôkazy môžu obstarávať aj strany na vlastné náklady (§ 119 ods. 3 Tr. por.).

Na základe uvedeného potom možno konštatovať, že uvedenú kópiu znaleckého posudku spolu s jeho dodatkom zabezpečil ako dôkaz prokurátor, teda jedna zo strán trestného konania, čím realizoval svoje právo všeobecne upravené v § 119 ods. 3 Tr. por.

...
Vychádzajúc z uvedených kritérií možno potom skonštatovať, že uvedený znalecký posudok (jeho kópiu) zabezpečil oprávnený procesný subjekt v tom procesnom štádiu, v ktorom je na zabezpečenie dôkazu oprávnený, dôkaz bol získaný z prameňa, ktorý zákon pripúšťa, týka sa predmetu dokazovania a bol získaný spôsobom, ktorý zákon pripúšťa.

Prokurátor objasnil, že mu dôkaz poskytol poškodený subjekt, teda spoločnosť M., dobrovoľne. Samotná skutočnosť, že právny zástupca spoločnosti Správa a inkaso zmeniek s. r. o. o takomto znaleckom posudku nemá vedomosť, resp. že sa zatiaľ takýto posudok prípadne nenachádza v spisovom materiáli okresného súdu sp. zn. 2 CbZm 59/2016 a 2 CbZm 60/2016, nemá na jeho validitu žiaden vplyv. Z vyšetrovacieho spisu v aktuálnej trestnej veci totiž nesporne vyplýva, že takýto posudok bol Ústavom súdneho inžinierstva v Ž. vypracovaný na základe žiadosti spoločnosti M. pre potreby civilného súdneho konania. Len samotná skutočnosť, že prípadne zatiaľ nebol v danom civilnom konaní predložený neznamena automaticky, že nemôže byť v aktuálnom trestnom konaní použitý ako listinný dôkaz. Prokurátor pritom preukázal zdroj dôkazu...

Najvyšší súd však pripomína, že uvedený znalecký posudok má pre aktuálne trestné konanie charakter „len“ listinného dôkazu, čo aktuálne dosťahuje pre počiatočné štádium trestného konania. V ďalšom priebehu konania bude potrebné, aby sa časové súvislosti vzniku sporných podpisov preukazovali riadnou procesnou formou znaleckého skúmania a posudku. »

Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že označený znalecký posudok, ktorý bol ako dôkaz získaný zákonným spôsobom, čo (zákonnosť jeho získania) sťažovateľ pred ústavným súdom žiadnym relevantným spôsobom nespochybnil, predstavuje v danom štádiu trestného konania „iba“ listinný dôkaz, resp. jeden z viacerých listinných dôkazov. Vzhľadom na uvedené neobstojí ani tvrdenie sťažovateľa o tom, že označený znalecký posudok má predstavovať „kľúčový“ dôkaz o dôvodnosti podozrenia, že mal spáchať predmetný trestný čin, keďže z časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu k existencii materiálneho dôvodu väzby vyplýva, že tento zohľadnil nielen označený znalecký posudok, ale taktiež „odborné vyjadrenie spoločnosti B. k účtovaniu zmeniek z 13. apríla 2018 (č. l. 532 – 538), odborné stanovisko M. Z. č. 03/2018 (č. l. 539 – 575), správu forenzného vyšetrovateľa M. H. (č. l. 577 – 584) ako i ďalšie listinné dôkazy, z ktorých vyplýva, že žiadna z dotknutých spoločností v účtovných závierkach ani v súvisiacich úradných listinách neeviduje zmenky na také vysoké sumy a o takýchto záväzkoch nemá relevantnú vedomosť ani väčšina dosiaľ vypočutých svedkov“.

Nie bez významu je vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa aj skutočnosť, že ústavný súd už preskúmal rozhodnutia súdov o vzatí sťažovateľa do väzby a vo svojom uznesení č. k. III. ÚS 356/2018-83 z 11. septembra 2018 nedospel k záveru spochybňujúcemu dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa. Vzhľadom na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia a z neho vyplývajúce právne závery, ktoré sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom ústavne relevantným spôsobom nespochybnil, ústavný súd nevidel dôvod na to, aby sa odklonil od právneho záveru vysloveného vo svojom skoršom uznesení týkajúcom sa ústavnosti väzobného stíhania sťažovateľa, resp. dôvodnosti podozrenia, že tento mal spáchať predmetný trestný čin.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že najvyšší súd mu nedoručil na vyjadrenie stanovisko prokurátora (č. k. VII/1 Gv 103/18/1000-67 z 21. augusta 2018), z ktorého vyplýva, že „*predmetný posudok, ktorý bol spracovaný na žiadosť spoločnosti M., v súvisiacom civilnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V mu [prokurátorovi, pozn.] bol týmto poškodeným predložený k 15. júnu 2018*“, pričom vzhľadom na to, že predmetný znalecký posudok „*sa nenachádzal vo vyšetrovacom spise, doložil ho on osobne [prokurátor, pozn.] do vyšetrovacieho spisu ako súčasť návrhu na vzatie do väzby z 22. júna 2018 a takto skompletizovaný spisový materiál predložil spolu s návrhom na vzatie do väzby sudcovi pre prípravné konanie ŠTS*“, ústavný súd konštatuje, že predmetné stanovisko nepredstavuje vyjadrenie prokurátora k potrebe väzobného stíhania sťažovateľa, resp. k odôvodnenosti trvania väzby (porovnaj *a contrario* III. ÚS 198/05, II. ÚS 18/2013, II. ÚS 482/2014), ale len objasnenie, akým spôsobom bol predmetný znalecký posudok získaný a založený do súdneho spisu. Ako už bolo uvedené, predmetný znalecký posudok, ktorý v danom trestnom konaní predstavuje iba jeden z viacerých listinných dôkazov, na ktorých je založené dôvodné podozrenie, že sťažovateľ mal spáchať trestný čin, bol získaný zákonným spôsobom a sťažovateľ zákonnosť spôsobu jeho získania, o to menej závery v ňom uvedené, nijakým ústavne relevantným spôsobom nespochybnil. Tento znalecký posudok bol navyše súčasťou trestného spisu už pri samotnom vzatí sťažovateľa do väzby, čo je ústavnému súdu známe aj z jeho rozhodovacej činnosti (uznesenie č. k. III. ÚS 356/2018-83 z 11. septembra 2018, ktorým ústavný preskúmal rozhodnutia súdov o vzatí sťažovateľa do väzby).

Vzhľadom na uvedené nemožno nedoručenie predmetného stanoviska prokurátora sťažovateľovi na vyjadrenie považovať za takú okolnosť, ktorá by sťažovateľovi v konaní pred najvyšším súdom neumožňovala účinným spôsobom spochybniť „zákonnosť“ pozbavenia osobnej slobody.

Ústavný súd teda k tejto námietke sťažovateľa ďalej konštatuje, že sťažovateľ mal možnosť uplatniť ju pri osobnom vypočutí a mohol príslušnému súdu predložiť svoje argumenty spochybňujúce zákonnosť označeného znaleckého posudku. Na svoje tvrdenia spochybňujúce zákonnosť označeného znaleckého posudku dostal odpoveď, ktorá je z ústavnoprávneho pohľadu, tak ako už bolo uvedené, akceptovateľná.

Ako druhú zásadnú námietku sťažovateľ označil to, že mu bol v trestnom konaní zaistený celý jeho majetok, a preto u neho odpadol väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Túto svoju námietku navyše nemohol uplatniť pred špecializovaným súdom, preto ho mal k nej najvyšší súd vypočuť, čo sa však nestalo, a to napriek skutočnosti, že o to požiadal.

Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia k tejto námietke sťažovateľa uviedol: «*Ako už uviedol v napadnutom rozhodnutí sudca pre prípravné konanie, obvinený M. K. je dôvodne podozrivý, že mal dlhodobu a pravidelne páchať určitý druh trestnej činnosti, ktorá mala byť zdrojom jeho príjmov. Obvinený je aktuálne trestne stíhaný v ďalších dvoch trestných veciach. Mal dlhodobu počnúc od roku 2006 v pravidelných intervaloch páchať vysoko sofistikovanú ekonomickú trestnú činnosť, ktorá má, pokiaľ ide o jej rozsah, stupňujúcu tendenciu a ktorá je pre neho zdrojom značných príjmov, ktoré mu zaručujú určité postavenie a vplyv.*

Najvyšší súd pripomína, že jedným z dôvodov preventívnej väzby je i dôvodná obava, že obvinený v prípade prepustenia na slobodu bude pokračovať v trestnej činnosti. Pokračovaním v trestnej činnosti sa pritom rozumie nielen opakovanie toho istého trestného činu, ale aj spáchanie trestného činu tej istej povahy. Samozrejme, pri úvahách o možnosti pokračovania v trestnej činnosti sa zo strany súdneho orgánu jedná väčšinou

o pravdepodobnostný úsudok, nie o absolútnu istotu. Uvedený dôvod väzby je anticipovaný i článkom 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru. I z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vyplýva, že základom uvedeného dôvodu je domnienka, že určitej osobe je potrebné zabrániť v (s)páchaní trestného činu. Ako však ESLP pripomenul, túto skutočnosť nemožno interpretovať tak, že by pripúšťala zbavenie slobody ako prostriedok všeobecnej prevencie smerujúcej proti jednotlivcovi alebo určitej kategórii jednotlivcov, ktorí predstavujú nebezpečenstvo s ohľadom na ich trvalú náchylnosť páchať trestnú činnosť (Guzzardi proti Taliansku). Samozrejme, obava z pokračovania v trestnej činnosti resp. z ďalšieho páchania trestnej činnosti nemôže byť abstraktná, ale musí byť podložená určitými faktami umožňujúcimi vytvorenie si obrazu, v páchaní akej trestnej činnosti by obvinený mohol pokračovať.

Z dosiaľ vykonaného dokazovania naďalej vyplýva dôvodné podozrenie, že obvinený M. K. mal spáchať aktuálnu trestnú činnosť vo veľkom rozsahu, mal sa snažiť získať prospech vo výške takmer 70 000 000,- €. Zároveň je, ako už bolo uvedené v uznesení o vzatí do väzby i v uznesení o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby, dôvodne podozrivý, že mal po relatívne dlhšiu dobu (od roku 2006) v pravidelných intervaloch páchať vysoko sofistikovanú ekonomickú trestnú činnosť, ktorá mala mať, pokiaľ ide o jej rozsah, stupňujúcu tendenciu. Táto mala pre neho predstavovať zdroj značných príjmov, ktoré mu mali zaručovať určité postavenie a vplyv a sú pre ňu aktuálne vedené dve trestné stíhania. Konkrétne je dôvodne podozrivý, že v novembri 2006 mal obzvlášť závažným zločinom porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. získať na úkor obchodnej spoločnosti G., najprv 16.000.000,- Sk (531.102,70 €) a potom 4.500.000,- Sk (149.372,63 €). Vec je vedená pod č. KRP-276/2-VYS-BA-2014. V druhej vedenej veci je trestne stíhaný pod č. PPZ-542/NKA-FP-ST-2016 pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktorý mal spáchať v priebehu rokov 2010 až 2012, pričom na jeho účty, resp. na účty ním ovládaných obchodných spoločností mal byť postupne poukázaný neoprávnene uplatnený nadmerný odpočet DPH v celkovej výške 8.193.596.64 €. Je síce pravdou, že v prvej uvedenej trestnej veci, vedenej pre dva skutky, bolo rozhodnutím prokurátora dňa 8. augusta 2016 zrušené uznesenie o vznesení obvinenia vo vzťahu ku skutku č. 2, avšak obvinenie pre skutok č. 1 zostalo nedotknuté. Uznesenia o vznesení obvinenia v oboch uvádzaných trestných veciach sú súčasťou vyšetrovacieho spisu a boli riadne oboznámené ako podklady pre rozhodnutie o väzbe v aktuálnej trestnej veci.

Práve z týchto konkrétnych skutočností (charakter, dĺžka, rozsah a motív páchania stíhanej trestnej činnosti) vyplýva v tomto štádiu konania aj podľa najvyššieho súdu dôvodná obava, že obvinený M. K. by v prípade ponechania na slobode mohol v tomto druhu trestnej činnosti pokračovať, aby si svoje postavenie a vplyv – aj so zreteľom na prebiehajúce trestné stíhania – udržal...

Na základe uvedených skutočností potom najvyšší súd konštatuje, že u obvineného i naďalej existuje dôvodná obava, že po prípadnom prepustení z väzby by pokračoval v trestnej činnosti obdobného charakteru, aby si naďalej zabezpečoval ekonomické výhody, túto obavu nateraz nie je spôsobilá zmierniť ani skutočnosť, že bol zaistený majetok obvineného. Obvinený totiž môže svoj vplyv využívať i prostredníctvom majetku, ktorého explicitne nie je vlastníkom.»

Ústavný súd vo vzťahu k uvedenému v prvom rade konštatuje, že sťažovateľ bol o svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu osobne vypočutý. Nemenej dôležitou je v okolnostiach danej veci v záujme zabezpečenia ochrany práv sťažovateľa v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu skutočnosť, že sťažovateľ mal možnosť predniesť svoju námietku týkajúcu sa zaistenia jeho majetku a s tým súvisiacej (ne)existencie väzobného

dôvodu najvyššiemu súdu, ktorý sa s ňou v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia mohol a mal vysporiadať. Ako z už citovanej judikatúry vyplýva, na zabezpečenie ochrany práv sťažovateľa v konaní o väzbe nie je nevyhnutné, aby bol tento osobne vypočutý ku každému svojmu tvrdeniu, a to vo všetkých fázach konania. Dôležité je, aby mal sťažovateľ možnosť byť osobne vypočutý (aspoň) v primeraných intervaloch. Teda samotná skutočnosť, že sťažovateľ nebol k tejto svojej námietke osobne vypočutý najvyšším súdom ako súdom sťažnostným, a to v situácii, keď bol k svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu vypočutý pred špecializovaným súdom a mal možnosť predniesť svoju námietku týkajúcu sa (následného) zaistenia jeho majetku najvyššiemu súdu, ešte sama osebe neznamená, že došlo k porušeniu jeho práv podľa ústavy či dohovoru.

Dôležitou skutočnosťou z pohľadu ochrany práv sťažovateľa v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ku ktorej bol pôvodne osobne vypočutý, je teda to, aby najvyšší súd dal v odôvodnení napadnutého uznesenia na sťažovateľom prezentovanú námietku primeranú a dostatočnú odpoveď.

Ako z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, obava z pokračovania v páchaní ekonomickej trestnej činnosti sťažovateľom nie je viazaná výlučne na existenciu sťažovateľovho majetku, resp. možnosť s ním disponovať, ale v širšom na jeho postavenie a vplyv, ktoré by mohol využívať i prostredníctvom majetku, ktorého explicitne nie je vlastníkom. Uvedený právny názor je v okolnostiach tejto veci, teda v prípade sťažovateľa, ktorý je dôvodne podozrivý z páchania sofistikovanej (a rôznorodej) ekonomickej trestnej činnosti, v rozsahu desiatok miliónov eur, so stupňujúcou sa tendenciou, z pohľadu ústavného súdu udržateľný.

Ústavný súd teda k druhej námietke sťažovateľa konštatuje, že tento mohol túto svoju námietku v konaní pred najvyšším súdom predniesť a že v okolnostiach danej veci na ňu dostal z ústavnoprávneho pohľadu akceptovateľnú odpoveď.

Tretia námietka sťažovateľa, ktorej najvyšší súd podľa jeho názoru nevenoval dostatočnú pozornosť, predstavuje možnosť nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

K možnosti nahradenia väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: *„Následne sa najvyšší súd zaoberal úvahou, či v danej veci nie je dôvod na nahradenie väzby menej invazívnymi prostriedkami, najmä dohľadom probačného a mediačného úradníka. Následne prišiel k záveru, že na takýto postup zatiaľ niet dôvodu. Ako už uviedol v napadnutom uznesení súd prvého stupňa, v tomto štádiu trestného konania s poukazom na skutkový stav veci a osobu obvineného nie je možné väzbu spojenú s obmedzením jeho osobnej slobody nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka spolu s prípadným uložením povinností, resp. obmedzení. Povaha prejednávaneho trestného prípadu (veľký rozsah činu), ako aj osoba obvineného (trestné stíhanie v iných veciach) nedáva záruku, že by mohol byť účel väzby dosiahnutý dohľadom probačného a mediačného úradníka. Navyše, obvinený je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin a v takomto prípade je možné ukladať dohľad probačného a mediačného úradníka ako náhradu za väzbu len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu § 80 ods. 2 Tr. por. Výnimočné okolnosti prípadu sa posudzujú z hľadiska pomerov páchatel'a, ako aj samotných okolností prípadu. Pod pomermi páchatel'a treba rozumieť okolnosti týkajúce sa osoby páchatel'a, jeho osobných a rodinných pomerov nesúvisiacich so spáchaním trestného činu a existujúcimi v čase rozhodovania o väzbe obvineného. Pri posudzovaní osoby páchatel'a je potrebné venovať pozornosť celému*

jeho predchádzajúcemu životu, jeho vek, recidívu, postoj k spáchanému trestnému činu a pod. V podstate sa hodnotia rodinné a osobné pomery, ktoré existujú v čase rozhodovania o väzbe. Za pomery páchatel'a možno tiež považovať viac významných skutočností, ktoré možno subsumovať do kategórie tzv. pol'ahčujúcich okolností pri nedostatku priťažujúcich okolností. Okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu. Z hľadiska aplikačnej praxe predstavujú okolnosti prípadu spoluurčujúce spoločenskú škodlivosť toho ktorého trestného činu a ako také plnia v širšom slova zmysle funkciu materiálneho vyjadrenia protiprávnosti činu. Ako už rovnako uviedol i súd prvého stupňa, za dôležitú okolnosť pri posudzovaní tohto znaku bola ustálená konštantná judikatúra v tom, že páchatel' sa dopustil obzvlášť závažného zločinu v afekte, úzkosti a strachu vyvolaného dlhodobou partnerskou disharmóniou a chronickou konfliktnou situáciou, ktorá v podstate znížila jeho schopnosť ovládať svoje konanie (Rt 111/1999). Podmienku výnimočných okolností prípadu možno považovať za splnenú aj vtedy, kedy prevažujú skutočnosti tzv. pol'ahčujúcich okolností nad priťažujúcimi okolnosťami. Musí však ísť o súhrn takých skutočností, ktoré v danej kvantite a kvalite už stíhaného obzvlášť závažného zločinu sa bežne nevyskytujú a výrazným spôsobom znižujú stupeň závažnosti trestného činu.

Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka by sa aktuálne minulo účinkom a nebolo by zrejme spôsobilé odstrániť obavu z ďalšieho pokračovania v trestnej činnosti.

Z rovnakých dôvodov potom nie je ani dôvod na nahradenie väzby prostredníctvom monitorovania technickými prostriedkami.

Ak obvinený K. argumentuje, že spoluobvinený P. R. je v rovnakej pozícii a jeho väzba bola nahradená alternatívnymi inštitútmi, tak najvyšší súd musí uviesť, že postavenie spoluobvineného R. je špecifické a jeho situácia je odlišná od obvineného K. Ako už uviedol najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2 Tost 23/2018, obvinený P. R. bol zadržaný neštandardným spôsobom a tiež paralelne vedené trestné stíhanie voči nemu sa týka zločinu, ktorého sa mal dopustiť ako štatutárny zástupca neziskovej organizácie, ktorej štatutárnym zástupcom v rozhodnom období zrejme nebol.

Zároveň najvyšší súd nezistil zo strany orgánov činných v trestnom konaní také subjektívne prietahy, ktoré by mali na trvanie väzby negatívny vplyv. Opakovane boli vypočutí obvinení, vypočutí boli i svedkovia D., F., K., do konania bol pribratý znalec z odboru písomoznalctva, znalec z odboru ekonómia a manažment atď. “

Ústavný súd k uvedenému konštatuje, že právny záver najvyššieho súdu o tom, že u sťažovateľa neexistovali výnimočné okolnosti odôvodňujúce uloženie dohľadu v zmysle § 82 ods. 2 Trestného poriadku, nemožno v okolnostiach tohto prípadu považovať za svojvoľný či arbitrárny (k ústavnej akceptovateľnosti tejto zákonnej úpravy pozri napr. I. ÚS 113/08, III. ÚS 387/2010, II. ÚS 466/2012, IV. ÚS 559/2012, II. ÚS 149/2014). Naopak, ani sám sťažovateľ vo svojej sťažnosti ústavnému súdu takéto výnimočné okolnosti sám neoznačil a obmedzil sa na konštatovanie, že najvyšší súd sa s touto jeho námietkou nevysporiadal dostatočným spôsobom. Ako je však zrejme z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia, najvyšší súd v prípade sťažovateľa nezistil žiadne výnimočné okolnosti odôvodňujúce uloženie dohľadu v zmysle § 82 ods. 2 Trestného poriadku a na takéto relevantné skutočnosti nepoukázal ani sám sťažovateľ.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že u spoluobvineného P. R. bola väzba nahradená dohľadom probačného úradníka, ústavný súd konštatuje, že uvedené samo osebe ešte neznamená, že aj u samotného sťažovateľa existuje zákonom predpokladaný dôvod na takéto rozhodnutie

vo vzťahu k jeho osobe. Aj z judikatúry ESLP (pozri rozsudok vo veci *Shcheglyuk proti Rusku* zo 14. 12. 2006, sťažnosť č. 7649/02, bod 45) vyplýva, že opodstatnenosť ďalšieho trvania väzby je potrebné skúmať vzhľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu a taktiež vzhľadom na jednotlivé osoby, aj keď by išlo o páchatel'ov jedného a toho istého trestného činu. Existenciu takéhoto (konkrétneho) dôvodu v zmysle § 82 ods. 2 Trestného poriadku navyše sťažovateľ vo vzťahu k svojej osobe v konaní pred ústavným súdom ani netvrdil, resp. netvrdil, že takýto dôvod v konaní pred najvyšším súdom uplatnil a tento by ho svojvoľným či arbitrárnym spôsobom (ne)vyhodnotil. Tretia námietka sťažovateľa o neodôvodnenosti záverov najvyššieho súdu k možnosti nahradenia jeho väzby dohľadom probačného alebo mediačného úradníka preto s ohľadom na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia nemôže ústavnoprávne relevantným spôsobom spochybníť jeho udržateľnosť. Z okolností tohto prípadu teda vyplýva, že s možnosťou nahradenia väzby u sťažovateľa sa najvyšší súd náležitým spôsobom vysporiadal (porovnaj a *contrario* III. ÚS 240/06, I. ÚS 364/08; tiež rozsudok vo veci *Mihuta proti Rumunsku* 31. 3. 2009, sťažnosť č. 13275/03), resp. že v prípade sťažovateľa najvyšší súd zvážil menej závažné opatrenia, ktoré však vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyhodnotil vo vzťahu k sťažovateľovi ako nedostatočné.

Vzhľadom na uvedené, a teda skutočnosť, že sťažovateľovi bolo reálne umožnené uplatňovať si jeho práva na obhajobu v konaní o väzbe, v ktorom bol osobne vypočutý a v ktorom mohol predkladať argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, a tiež na to, že na všetky svoje relevantné argumenty dostal z ústavnoprávneho pohľadu dostatočnú odpoveď, ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.“

II.B K namietanému porušeniu čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru

Ako už bolo uvedené, o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namieta.

O nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorého porušenie sa namieta, pôjde aj vtedy, ak ide o také základné právo alebo slobodu, ktoré nie je *ratione materiae* aplikovateľné na posudzovanú vec (III. ÚS 211/2018).

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nie je predmetom jeho ústavnoprávneho prieskumu rozhodnutie súdov o vzatí sťažovateľa do väzby, ale o dôvodnosti ďalšieho trvania jeho väzby. V prípade sťažovateľa teda nejde o „zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu“, resp. prvotné „uvalenie“ väzby. Označený článok dohovoru sa *ratione materiae* nevzťahuje na dôvodnosť ďalšieho trvania väzby, a preto bolo potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (obdobne I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07, I. ÚS 232/2017).

II.C K namietanému porušeniu čl. 6 charty

Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 6 charty. Bez potreby podrobenejšej analýzy ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa sa už na prvý pohľad neaplikuje právo Európskej únie, a preto charta nie je na vec sťažovateľa aplikovateľná. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (obdobne II. ÚS 123/2017).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.